

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie III./2021
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 319/2020
populárny názov	Vrátenie súdneho poplatku
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	16.02.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 141 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 144 ods. 2 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Aplikácia § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch ukladajúcemu súdu zrušiť nesprávne rozhodnutie o poplatkovej povinnosti neprichádza do úvahy v prípadoch rozhodnutí, ktorými súd rozhoduje o vrátení súdneho poplatku, ktorý bol vyrubený správne, teda v čase rozhodovania o poplatkovej povinnosti išlo o správne rozhodnutie súdu o poplatkovej povinnosti.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka bola žalobkyňou v spore o náhradu škody, v ktorom okresný súd schválil zmier a rozhodol o vrátení 50 % zo všetkých zaplatených poplatkov sťažovateľke. Následne uznesením vyššieho súdneho úradníka bolo rozhodnuté, že sťažovateľke sa vracia 0 eur s odôvodnením, že od zaplataenia súdnych poplatkov v čase skončenia konania schválením zmiernu uplynuli viac ako tri roky, teda uznesenie o schválení zmiernu malo byť v časti o vrátení poplatku v rozpore so zákonom. O podanej sťažnosti rozhodol sudca uznesením, ktorým zrušil časť uznesenia o schválení zmiernu a rozhodol o nevrátení poplatku.
z odôvodnenia	Citované ustanovenie § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch zakladá oprávnenie súdu ex officio zrušiť alebo zmeniť nesprávne rozhodnutie o poplatkovej povinnosti, teda o povinnosti zaplatiť súdny poplatok. Úzko súvisí s ustanovením § 11 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého poplatok sa vráti, ak ho zaplatil ten, kto nebol povinný platiť alebo kto ho zaplatil na základe nesprávneho rozhodnutia súdu. V týchto prípadoch je zrušenie nesprávneho rozhodnutia súdu predpokladom pre vrátenie poplatku, ktorý bol zaplatený na základe tohto nesprávneho rozhodnutia. Z gramatického (jazykového) a teleologického výkladu ustanovenia § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že jeho aplikácia neprichádza do úvahy v prípadoch rozhodnutí, ktorými súd rozhoduje o vrátení súdneho poplatku, ktorý bol vyrubený správne, teda v čase rozhodovania o poplatkovej povinnosti

išlo o správne rozhodnutie súdu o poplatkovej povinnosti. Ústavný súd bez toho, aby sa bližšie zaoberal dôvodom na zrušenie a následnú zmenu pôvodného rozhodnutia o vrátení súdnych poplatkov sťažovateľke, ktorý ani nemá právnu relevanciu pre posúdenie ústavnej konformity napadnutých uznesení, konštatuje arbitrárnosť postupu okresného súdu, ktorý, aplikujúc ustanovenie § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch na rozhodnutie o vrátení súdnych poplatkov, opätovne rozhodol o tomto nároku sťažovateľky, v dôsledku čoho porušil zásadu záväznosti a nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia a nepripustne zasiahol do právnej istoty sťažovateľky nastolenej právoplatným rozhodnutím súdu (uznesením o schválení zmiery), keď svoje rozhodnutie zmenil po tom, ako o vrátení poplatkov sťažovateľke právoplatne rozhodol.

Ústavný súd považuje za podstatné upriamiť pozornosť okresného súdu na zmysel a účel právnej normy zakotvenej v § 11 ods. 7 druhej vety zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorej ak konanie skončia strany alebo účastníci schválením zmiery po začatí prvého pojednávania, vráti sa im 50 % zo všetkých zaplatených poplatkov. Predmetné pravidlo bolo do právnej regulácie vracania súdnych poplatkov inkorporované zákonom č. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pričom dôvodová správa k nemu argumentovala tým, že ide o „snahu motivovať aj navrhovanou finančnou výhodou, ak strany svoj spor čiastočne alebo celkom vyriešia zmiernie v rôznych štádiách súdneho konania“. Nadväzne ústavný súd dodáva, že snaha zákonodarcu je nepochybne dôraznejšia a silnejšia v súdnych procesoch trvajúcich dlhší čas, a tak intenzívnejšie zaťažujúcich súdny systém i samotné vysluhovanie spravodlivosti. Preto má byť vôľa sporových strán uzavrieť zmier v dlhší čas trvajúcim konaní a fortiori „odmenená“ znížením poplatkového zaťaženia. Ak však všeobecný súd bude v procesných situáciách popísaného druhu striktnie pozitivisticky a prioritizujúci jazykový výklad § 12 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch uplatňovať zákonnú lehotu obmedzujúcu možnosť rozhodnúť o vrátení súdneho poplatku, účel § 11 ods. 7 druhej vety bude popretý, a to práve v konaniach, ktorých dĺžka trvania determinuje potrebu oceniť motiváciu sporových strán zmieriť sa a dosiahnuť definitívne nastolenie stavu právnej istoty.

V uvedených súvislostiach stojí podľa názoru ústavného súdu v doplnkovej argumentačnej pozícii za úvahu aj historický výklad vzťahu § 13 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ktorý je súčasťou regulácie súdnych poplatkov od nadobudnutia účinnosti tohto zákona, a § 11 ods. 7 druhej vety zákona o súdnych poplatkoch, ktorá (ako už bolo naznačené) sa súčasťou regulačnej matérie stala až od 1. septembra 2004. Ak totiž § 13 ods. 3 výslovne odkazoval na § 11 zákona o súdnych poplatkoch v období do 31. augusta 2004, nemožno vylúčiť, že zákonodarcu pravidlo podľa § 11 ods. 7 druhej vety toho istého zákona mienil ako výnimku z naďalej uplatňovanej lehoty limitujúcej rozhodnutie o vrátení súdneho poplatku, hoci to exaktne v texte právneho predpisu nevyjadril. Vhodnou procesnou cestou slúžiacou presadeniu naznačeného vzťahu oboch analyzovaných ustanovení potom môže byť i zužujúci výklad § 12 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch pri definovaní tam použitej kategórie „rozhodnutie o poplatkovej povinnosti“. Takýto interpretačný postoj nemožno vôbec vylúčiť s ohľadom na už zadaný účel § 11 ods. 7 druhej vety zákona o súdnych poplatkoch. Ústavný súd však predmetné úvahy predkladá výlučne na účel riadneho odôvodnenia vyhovujúceho výroku tohto nálezu, nie s ambíciou vstupovať na pôdu záväzného výkladu podústavného práva, čo mu neprináleží, keďže netvorí súčasť sústavy všeobecného súdnictva.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:

1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Okresného súdu Topoľčany z 12. júna 2019 a z 20. júna 2019 porušené boli.
2. Uznesenia Okresného súdu Topoľčany z 12. júna 2019 a z 20. júna 2019 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

	3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti Silverside, a. s., nevyhovuje.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	právna istota zmier poplatok-súdny res iudicata (prekážka veci rozsúdenej) rozhodnutie-záväznosť

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.